

Kuorma-auto-onnettomuuksien torjunta ⁽¹⁾

Liikenneturvallisuus on yksi Euroopan unionin liikennepolitiikan painopistealoista. Vaikka siitä ovatkin yhteisesti vastuussa viranomaiset, yritykset ja suuri yleisö, kuljetusalan yritysten ja työntekijöiden olisi omaksuttava asiassa johtava rooli. Tässä tiedotteessa esitetään joitakin hyvän käytännön peruseriaatteita tiekuljetusalaa varten.

Liikenneturvallisuus on osa menestyvien yritysten laatupolitiikkaa

Euroopan unionissa kuolee vuosittain noin 800 kuorma-autonkuljettajaa liikenneonnettomuuksissa, joten kyse on vaarallisesta ammatista (?). Kaikilla työntekijöillä, myös tavaraliikenteessä työskentelevillä, on oikeus turvalliseen ja terveelliseen työympäristöön.

Onnettomuudet vaikuttavat myös yritysten kustannuksiin: liikenneturvallisuusperiaatteet omaksuneiden yritysten käyttökustannukset yleensä laskevat. Lisäksi liikenneonnettomuudet, joissa on mukana raskaita tavarankuljetusajoneuvoja, vahingoittavat tiekuljetusten mainetta ja vähentävät niiden hyväksyttävyyttä suuren yleisön keskuudessa.

Edellä mainituista syistä tarvitaan tiekuljetusalan yritysten ehdotonta sitoutumista, jotta kuljettajiin kohdistuvia riskejä voitaisiin vähentää.

Toiminnan turvallisuuskohdat

EU:n työterveys- ja turvallisuusmalliin kuuluu riskien arviointi ja ennalta ehkäisevien toimenpiteiden toteuttaminen siten, että riskit pyritään ensisijaisesti poistamaan niiden syntypaikalla. Näiden periaatteiden mukaisesti olisi laadittava liikenteen turvallisuus- ja terveystarkastuksiin perustuva ehkäisy-suunnitelma, joka käsittää ajoneuvot ja niihin kuuluvat laitteet ja varusteet, toiminnan suunnittelun ja henkilöstön. Vaaratilanteista olisi pidettävä kirjaa. Näitä tilanteita voidaan analysoida riskien arvioinnin yhteydessä päätettäessä siitä, mihin toimiin olisi ryhdyttävä.

Ehkäisy-suunnitelman olisi sisällettävä erityisesti seuraavat osatekijät:

- yrityksen työsuojelupäällikön nimeäminen,
- henkilöstön kuuleminen ja sisäinen viestintäjärjestelmä, jonka kautta työntekijät voivat esittää huomautuksia ja ehdotuksia,
- henkilöstön ja erityisesti kuljettajien erityiskoulutus,
- järjestelyt, joilla varmistetaan, että yksittäiset työntekijät toimivat liikenneturvallisuusperiaatteiden mukaisesti,
- kuorma-autojen ja laitteiden kunnossapito,
- tieliikennelainsäädännön noudattaminen, mukaan lukien ajopiirtureita ja ajoaikoja koskevat määräykset.

Tieliikennettä koskevilla direktiiveillä ja asetuksilla säännellään muun muassa ajoaikoja ja annetaan määräyksiä valvontalaitteista, ajoneuvojen katsastuksista ja ajokorteista.

Turvallisuuskohdat yritystoiminnassa

Yritykset voivat myös sisällyttää turvallisuuskohdat liiketoimintaansa esimerkiksi seuraavasti:

- varmistetaan, että asiakkaat ovat tietoisia yrityksen sitoutumisesta liikenneturvallisuuden periaatteisiin ja kannustetaan niitä kiinnittämään itse enemmän huomiota liikenneturvallisuuteen. Vältetään myönnytyksiä, jotka voisivat vaarantaa liikenneturvallisuuden. Tällaisia voivat olla muun muassa ajo- ja odotusaikojen muutokset tai ajoneuvojen ylikuormia koskevat sopimukset.
- sisällytetään liikenneturvallisuusmenettelyt muihin toiminta-alueisiin kuten laatusertifointiin ja markkinointiin ja varmistetaan, että yritys hyötyy tästä kaupallisesti.

Yhteistyö paikallisten viranomaisten kanssa

Kuljetusyritykset voivat osoittaa asiantuntemuksensa ottamalla käyttöön hyväksi havaittuja käytännön ratkaisuja ja edistämällä liikenneturvallisuuteen liittyviä parannuksia sijaintialueellaan.

Kuljetusyritykset voivat tehdä yhteistyötä paikallisten viranomaisten kanssa parannusten aikaansaamiseksi tai turvallisuuskäytäntöjä koskevan suunnitelman laatimiseksi. Tässä suunnitelmassa voitaisiin vahvistaa liikenneturvallisuuden peruseriaatteet paikallisastolla. Yritysten kannattaa tehdä aloitteita ja nostaa esille mahdollisia ongelmia tai liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä.

Myös kuljettajat voivat hyödyntää asiantuntemustaan ongelmien ratkaisussa ja osallistua viranomaisten toimintaan tieverkon, liikennemerkkien ja opasteiden, yleisöille suunnatun tiedotuksen ja nuorten liikennekasvatuksen parantamiseksi.

HYVIÄ KÄYTÄNNÖN NEUVOJA TYÖNANTAJILLE

- Laadi kirjalliset turvallisuusperiaatteet ja -ohjeet omille kuljettajille ja käyttämillesi itsenäisille kuljettajille.
- Huolehdi siitä, että kuljettajalla ja kaikilla matkustajilla on turvavyö.
- Hanki ajoneuvoja, joissa on parhaat mahdolliset turvallisuusvarusteet kuten turvavyöt ja turvatyyny, suojakilpi kuljettajan istuimen takana, lukkiutumattomat jarrut, kuorman kiinnityksen varmistavat välineet, kuolleen kulman poistavat laitteet jne.
- Luo menettelyt, joilla varmistetaan ajoneuvojen asianmukainen kunnossapito.
- Laadi aikataulut niin, että kuljettajat pystyvät noudattamaan nopeusrajoituksia ja välttämään ruuhka-aikana ajoa. Jos ajoneuvot on varustettu nopeudenrajoittimilla, varmista, että niitä ei ole omavaltaisesti käsitelty tai muutettu.
- Ota aikataulujen laadinnassa huomioon sää ja epäsuotuisat ajo-olosuhteet.
- Valitse turvallisia ajoreittejä, mieluiten moottoriteitä.
- Seuraa ja valvo ajoaikoja ja varmista, että ne ovat suositeltujen turvarajojen ja lakisääteisten vaatimusten mukaisia.
- Kuorman lastaus voi aiheuttaa väsymystä. Jos mahdollista, käytä kuorman purkamiseen muuta ammattihenkilöstöä kuin kuljettajia. Varaa lepojaksoja kuljettajille, joiden edellytetään huolehtivan sekä lastauksesta että ajosta.
- Palkkaa tehtävään sopivia kuljettajia. Tarkista heidän ajohistoriansa. Varmista, että heidän terveydentilansa on riittävä kuljettajan tehtävien hoitamiseen.
- Varmista, että kuljettajat saavat koulutusta turvallisisa ajokäytännöissä, ajoneuvon turvallisuuden tarkastamisessa ja turvallisuusvarusteiden asianmukaisessa käytössä sekä ajoneuvojen turvallisessa lastauksessa. Järjestä täydennyskoulutusta ja säännöllisiä tiedotustilaisuuksia.
- Luo selkeät säännöt alkoholin ja muiden päihteiden käytön valvontaa varten.
- Varmista, että matkapuhelimia käytetään asianmukaisesti.
- Ota mahdolliset paikkakuntasi mahdolliset liikenneturvallisuutta koskevat peruseriaatteet ja säännöt osaksi omaa turvallisuusohjelmaasi. Myötävaikuta niiden kehittämiseen.
- Muista, että itsenäisiä kuljettajia käyttäessäsi voit asettaa vaatimuksia ajoneuvojen kunnossapidolle, turvavarusteille, turvavyön käytölle, koulutukselle ja kokemukselle jne. Usein voit suoraan tai epäsuorasti valvoa ajoaika- ja reittejä yms. sekä turvamenettelyjä.

(1) Huom. Tässä tiedotteessa ei käsitellä vaarallisten aineiden kuljetuksia koskevia vaatimuksia.

(2) Tieliikenneonnettomuuksien eurooppalainen tietokanta CARE.

Raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen kuljettajat ovat myös liikenneturvallisuuden asiantuntijoita

Onnettomuuksilla, joissa on mukana raskaita tavarankuljetusajoneuvoja, voi olla erittäin vakavia seurauksia.

Ammattikuljettajana tiedät, että oma turvallisuutesi ja muiden tiellä liikkuvien turvallisuus riippuu usein ajoasenteestasi ja -käyttäytymisestäsi. Sinulla on myös velvollisuus tehdä yhteistyötä työnantajasi kanssa terveyttä ja turvallisuutta koskevissa kysymyksissä. Pitkällä aikavälillä tavoitteena on poistaa kaikki vakavia ja kuolemaan johtavia onnettomuuksia aiheuttavat tekijät Euroopan teiltä. Kuljettajana voit vaikuttaa tähän merkittävästi toimimalla vastuuntuntoisesti.

Tieverkon vastuuntuntoinen käyttö tarkoittaa seuraavaa:

- ennakoida mahdolliset vaaratilanteet, jotta niihin voitaisiin varautua asianmukaisesti;
- pystytään toimimaan asianmukaisella tavalla vaara- ja onnettomuustilanteissa;
- omaksutaan rauhallinen ja varovainen ajotapa ja kohdellaan muita tienkäyttäjiä kohteliaasti, kunnioittavasti ja huomaavasti, myös jos nämä tekevät virheitä.

Tällainen toiminta auttaa varmistamaan oman turvallisuutesi, vähentää stressiä ja osoittaa lisäksi, että olet ammattilainen.

© www.freefoto.com

Ammattitaitoinen ja muut huomioon ottava ajotapa

Ota huomioon turvallisuusnäkökohdat jo ajoreittiä suunnitellaksesi. Käytä mahdollisuuksien mukaan vähiten rasittavia ja riskittöimpiä reittejä, mieluiten moottoriteitä.

Jos et voi välttää vilkasliikenteisiä alueita, yritä välttää ajoa ruuhka-aikoina ajoittamalla tauot ja lepoajat sopivasti.

Säilytä turvallinen etäisyys edellä ajavaan. Sovita ajonopeutesi tien tyyppiin, liikennetiheyden, näkyvyyden ja sääolosuhteiden mukaan.

Osoita kaistanvaihtoaikomuksesi moottoritiellä aina ajoissa, jotta et aiheuttaisi yllätyksiä takana ajaville. Jos liikennettä on vähän ja aiot ryhtyä pitkään ohitukseen, varmista, ettet ole esteenä takaa lähestyville ajoneuvoille ja odota tarvittaessa ohitusvuoroa.

Pienillä teillä ajaessasi anna henkilöautoille mahdollisuus ohitukseen, jos taakse on muodostunut pitkä jono.

Tarkkaile suojattomimpien tienkäyttäjien eli pyöräilijöiden, jalankulkijoiden, lasten ja vanhusten liikkeitä, erityisesti taajama-alueilla.

HYVIÄ KÄYTÄNNÖN NEUVOJA KULJETTAJILLE

- Noudata turvallisuusohjeita.
- Käytä aina turvavyötä. Muita työntekijöitä tulisi kuljettaa autossa vain, jos jokaiselle on turvavyö. Noudata aina nopeusrajoituksia. Alenna nopeuttasi, jos sääolot sitä edellyttävät.
- Lopeta ajaminen, jos olet väsynyt. Pidä säännöllisesti taukoja. Poistu välillä ohjaamosta haukkaamaan raitista ilmaa. Älä käytä piristeitä väsymyksen voittamiseksi.
- Ota aina huomioon paikalliset liikenneolosuhteet ja noudata ajoaikaa koskevia määräyksiä.
- Säädä istuimesi niin, että istut mahdollisimman pystyssä ja käytät pääntukea. Tämä estää äkillisistä liikkeistä johtuvien niskavammojen syntymistä onnettomuustilanteissa.
- Tutustu ajoneuvosi huoltotoimenpiteisiin ja varmista, että ajoneuvo pidetään hyvässä käyttökunnossa. Ovatko ikkunat ja peilit puhtaita? Ovatko renkaat, jarrut, ohjaus ja valot hyvässä kunnossa?
- Älä aja alkoholin tai huumeiden vaikutuksen alaisena tai otettuasi lääkkeitä, jotka voivat vaikuttaa ajokykyysi. Noudata lääkkeiden turvallista käyttöä koskevia ohjeita ja jos olet epävarma, kysy neuvoa lääkäriltäsi.
- Ota huomioon, että tupakointi ajon aikana voi aiheuttaa uneliaisuutta hiilidioksidin syrjäyttäessä hapen ohjaamon ilmassa ja hiilimonoksidipitoisuuden lisääntyessä kuljettajan veressä.
- Älä käytä nestekaasulla tai hiilellä toimivia lämmittimiä tai keittimiä ohjaamossa, sillä ne voivat aiheuttaa hiilimonoksidin muodostumista ja johtaa näin kuolemaan.
- Noudata varovaisuutta poistuessasi ohjaamosta, erityisesti jos näkyvyys on huono tai jalkalihakseksi ovat väsyneet.
- Varmista, että kuorma on tasapainossa ja asianmukaisesti kiinnitetty. Huolehdi turvallisuudesta kuorman kanssa työskennellessäsi välttääksesi esimerkiksi sen vaaran, että kuorma kaatuu päällesi.
- Varmista, että ohjaamossa ei ole irrallisia esineitä, jotka voisivat lennellä ympäriinsä jarrutuksen aikana ja aiheuttaa vammoja.
- Makuutilassa lepäävien työtovereiden olisi käytettävä turvavyötä.
- Varmista, että mm. ikkunan edessä riippuvat esineet tai siihen kiinnitetyt tarrat eivät rajoita näkyvyyttä.
- Yritä välttää ajoneuvosi tai perävaunun pysäköintiä tavalla, joka haittaa liikennettä tai heikentää muiden autoilijoiden tai jalankulkijoiden näkyvyyttä. Varmista, että ajoneuvo ei pääse liikkumaan.
- Syö säännöllisesti ja terveellisesti.

Lisätietoja:

- Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston www-sivusto: <http://osha.eu.int>. Viraston sivustossa on linkkejä EU:n jäsenvaltioiden sivuille, joilta voit löytää tietoja kansallisesta työterveydestä ja -turvallisuudesta koskevasta lainsäädännöstä, käytännöistä ja ohjeista.
- EU:n asiaa koskevat säädökset ja direktiivit löytyvät Eurllex-tietokannasta <http://europa.eu.int/eur-lex/>. Direktiivejä ei sovelleta sellaisenaan. Ne sisällytetään kunkin jäsenvaltion lainsäädäntöön ja pannaan täytäntöön niiden oman oikeusjärjestelmän mukaisesti. Jos direktiivissä vahvistetaan vähimmäisvaatimukset, jäsenvaltiot voivat asettaa lisävaatimuksia. Monissa jäsenvaltioissa laaditaan määräyksiä tukevia ohjeita ja menettelysääntöjä.
- EU-komissio, energian ja liikenteen pääosasto: http://europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/index_en.html